

Situācija ar trokšņu regulējumu Rīgā

Publicēts: 17.04.2023.

Arvien plašāku sabiedrības uzmanību saņem jautājums par izklaides trokšņu regulējuma trūkumu Latvijā un tā negatīvajām sekām uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Problēmas būtība ir divos aspektos – (1) likums paredz atbildību par trokšņošanu fiziskām personām, kas kvalificējas kā sīkais huligānisms, bet juridiskām personām (izklaides vietas) par tādu trokšņošanu, kas traucē iedzīvotāju mieru, likums neparedz NEKĀDU atbildību; (2) Latvijā NAV regulējuma attiecībā uz būvakustikas prasībām telpām, kurās atrodas tādas izklaides vietas kā naktsklubi, kurus raksturo ļoti skaļa mūzika, t.sk. ritmiskas basa skaņas. Tā rezultātā naktsklubs var atrasties dzīvojamās ēkas pagraba stāvā, kur troksnis katru nakti izskan līdz pat augšējiem stāviem, vai, piemēram, teltī.

Rīgas pašvaldība ir gadiem vērsusi atbildīgo ministriju uzmanību uz minētā nacionālā regulējuma trūkumu un to, ka cietēji šajā situācijā ir iedzīvotāji. Uzsākot darbu Rīgas domē Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas (DKKN) komitejas vadītājas amatā, neskatoties uz Rīgas pašvaldības policijas (RPP) pieredzē balstīto skepsi par to, vai šo situāciju vispār var sakārtot, es apliecināju, ka mēs no savas puses darīsim visu, kas mūsu spēkos.

Rīgas domes (RD) un RPP juristi ir veltījuši daudzas darba stundas, lai klauvētos pie nozaru ministriju durvīm (jo RD deputāti nevar izgrozīt likumus vai MK noteikumus), tiktu sadzirdēti un kopā panāktu risinājumu. Daudzus gadus tas nebija izdevies, bet tagad ar piesardzīgu optimismu es izsaku cerību, ka esam situācijā, kur tuneļa galā ir parādījusies vārpa gaismiņa.

Ieskicēšu četrus šobrīd aktuālos risinājumu virzienus, kuros Rīga strādā un aicina Rīgas iedzīvotājus ar savu balsi mūs atbalstīt un prasīt aktīvu, nenovilcinātu rīcību no valsts institūcijām.

Jau minēju, ka viens no regulējuma “caurumiem” ir atbildības neesamība likuma līmenī juridiskām personām par pārmērīgu, traucējošu izklaides troksni. Rīga vērsās pie par pašvaldībām atbildīgās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) ar priekšlikumu, ka esam gatavi pieņemt paši savus saistošos noteikumus, paredzot tajos juridisko personu atbildību par trokšņošanu (lai arī fizisko personu atbildība par šādu pašu pārkāpumu ir noteikta likuma līmenī). Šis mums būtu pieņemams risinājums, tomēr pēc būtības droši vien novestu pie 40 dažādiem regulējumiem dažādās pašvaldībās, kas juridiski nebūtu īsti korekti. Tāpēc piedāvājām arī aicināt nozaru ministrijas izstrādāt grozījumus Administratīvo sodu likumā un attiecīgi paredzēt juridisko personu atbildību par pārmērīgu izklaides troksni vienoti visā Latvijā. VARAM apliecināja, ka viņi var atbalstīt tikai grozījumus likumā un vienotu pieeju juridisko personu atbildībai visā Latvijā. Atbalstot Rīgu, VARAM ir vērsies ar aicinājumu pie Tieslietu ministrijas (TM) spert nākamos soļus šāda regulējuma pieņemšanai.

Otrs ļoti nozīmīgais bloks ir neesošais regulējums attiecībā uz prasībām skaņu izolācijai telpās, kurās darbojas naktsklubi un deju zāles. Šobrīd uzņēmēji šo izklaides komercdarbības veidu reģistrē zem koda “restorāni, kafejnīcas un citas sabiedriskās ēdināšanas ēkas” – un ir skaidrs, ka šādām telpām netiek izvirzītas īpašas būvakustikas prasības. Iedzīvotāji pamatoti sūdzas, ka pirmajā stāvā esošais naktsklubs nereti mājas iedzīvotājiem piecus stāvus uz augšu neļauj gulēt vairākas naktis nedēļā un tā katru nedēļu, kas būtiski pārkāpj iedzīvotāju intereses un kaitē veselībai. Ir mazliet pārsteidzoši, ka šis jautājums vispār nav regulēts, bet tas ir fakts. Te var būt runa par grozījumiem būvnormatīvos vai nakts izklaides vietu licencēšanu, izvirzot noteiktas prasības telpām – tas tad būtu Ekonomikas ministrijas (EM) vērtējums, kā visefektīvāk sasniegt mērķi. Pēc mūsu iniciatīvas un atbalstot Rīgu, VARAM ir vērsies ar aicinājumu pie EM spert nākamos soļus šāda regulējuma izstrādei.

Kopā ar Latvijas Pašvaldību savienību (LPS) Rīga rosina Saeimā grozījumus Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likumā, lai paredzētu publiska pasākuma atļaujas anulēšanas un neizsniegšanas kritērijus, kā arī lai izņēmuma gadījumos paredzētu tiesības policijai pieņemt lēmumu par publiska pasākuma pārtraukšanu. Jāatzīst, ka 2. lasījumā Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijā (CSLK) šis netika atbalstīts, bet Rīga kopā ar LPS, uzklusot arī pasākumu rīkotāju organizācijas, mēģinās korigētus priekšlikumus iesniegt vēlreiz uz 3. lasījumu.

Rīgas dome šobrīd gatavo jaunus ielu tirdzniecības kārtību regulējošos saistošos noteikumus, kuros plānojam noteikt tirdzniecības dalībnieka atbildību par skaņu pastiprinošu iekārtu vai mūzikas instrumentu izmantošanu sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietā, lai to radītais troksnis netraucētu apkārtējo iedzīvotāju mieru. Plānojam, ka aptuveni pēc nedēļas noteikumu projekts tiks nodots obligātajai sabiedriskajai apspriešanai, kam sekos saskaņošanas procedūra Rīgas pašvaldībā un noteikumu pieņemšana domē.

Es saku milzīgu paldies RD un RPP juristiem par neatlaidīgo un apjomīgo darbu, kas šajā procesā ir un tiek ieguldīts Rīgas iedzīvotāju interesēs. Ja mēs visi kopā panāksim jomas sakārtošanu, tas būs ievērojams politiskās vadības un darbinieku kopdarba rezultāts.

Tiem, kas padziļināti seko līdz visiem aprakstītajiem procesiem un ir vispacietīgākie lasītāji, zemāk esmu sagatavojusi pārskatu par Rīgas spertajiem soļiem kopš pagājušās vasaras. Esam uzrunājuši nozaru ministrijas un arī ministru prezidentu (MP), lai rastu risinājumu šajā jautājumā. Aiz katra pieturas punkta slēpjas apjomīga juridiska izpēte, pamatojumi un izvērstas juristu, politiķu, domes darbinieku un iedzīvotāju diskusijas. Esmu izkopējusi arī dažas spilgtas rindkopas no oficiālajām vēstulēm, lai būtu taustāmāks priekšstats par ministriju nostājām un to attīstību. Man ir patiesi žēl, ka atsevišķi aktīvisti izplata tendenciozu informāciju par RD darbu trokšņošanas regulējuma sakārtošanā – tā vietā es aicinu aktīvos iedzīvotājus vērsties pie VARAM, TM, EM, Saeimas un ministru prezidenta un prasīt ātru rīcību, jo viņu rokās ir patiesie instrumenti, lai jomu sakārtotu pēc būtības.

PĀRSKATS:

14.09.2022. tikšanās ar Ķīpsalas iedzīvotājiem un Andrejostas uzņēmējiem Rātsnamā

- ● *Izvēsta diskusija starp RD, RPP, iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Vienošanās par turpmākajiem soļiem – RD vēršas pie ministrijām; nākamā tikšanās 2023. gada janvārī.*

16.09.2022. RD DKKN vēstule VARAM, informācijai – MP, TM, leM, VM

- ● *Izvēsta vēstule ar vēsturisko situācijas attīstības skaidrojumu, regulējuma atšķirībām attiecībā uz fizisko un juridisko personu atbildību par trokšņošanu, nepieciešamajiem grozījumiem publisko pasākumu regulējumā.*
- ● “[..] Ņemot vērā minēto un pārmērīgas trokšņošanas jautājuma aktualizēšanos, Rīgas valstspilsētas pašvaldība aicina atkārtoti izvērtēt trokšņu pārvaldības kārtības problēmjautājumus pēc būtības un rast tiesisku risinājumu sabiedriskās kārtības nodrošināšanai trokšņošanas aspektā. Vienlaikus paužam gatavību līdzdarboties nepieciešamo normatīvo aktu izstrādē.”

20.09.2022. MP rezolūcija VARAM izvērtēt Rīgas domes vēstulē minēto

20.10.2022.VARAM atbildes vēstule

- ● “[..] [7.1] Vērtējot kopumā situāciju ar normatīvo regulējumu sadzīves trokšņa jautājumā un jauna regulējuma izstrādes nepieciešamību, ministrija vērš uzmanību uz jautājuma neviennozīmīgo raksturu. [..]
- ● [7.4] Kopumā ministrija vērš pašvaldības uzmanību, ka normatīvā regulējuma izstrādāšana sadzīves trokšņa jautājumā nav ministrijas kompetencē esoša. Ministrija izsaka gatavību nepieciešamības gadījumā kompetences ietvaros iesaistīties darba grupās un meklēt objektīvus problēmas risinājumus, bet, ņemot vērā ministrijas kompetenci, kas nostiprināta Ministru kabineta 2022. gada 14. jūlija noteikumos Nr. 434 “Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas nolikums”, un Valsts pārvaldes iekārtas likumā nostiprinātos valsts pārvaldes principus, ministrija nav kompetentā iestāde normatīvā regulējuma par sadzīves troksni izstrādāšanā un tiesiska risinājuma sabiedriskās kārtības nodrošināšanai trokšņošanas aspektā rašanā.”

01.11.2022. TM atbildes vēstule

- ● “[..] Tieslietu ministrija ir iepazinusies arī ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2022. gada 20. oktobra atbildes vēstuli Nr. 1-132/7251 un kopumā pievienojas tajā minētajiem secinājumiem par situācijas risinājumu, izmantojot vispārīgos administratīvi tiesiskos mehānismus. [..]

- Šobrīd praksē pastāv sarežģījumi, risinot situācijas, kas saistītas ar dažādu izklaides vai citas saimnieciskās darbības vietu radīto troksni. Tā kā līdzīga rakstura problēmas pastāv jau izsenis un neviens no līdz šim esošajiem mehānismiem nav bijis pietiekami efektīvs, apšaubāms, ka ir iespējams ātri un vienkārši atrast samērīgu un efektīvu risinājumu. [..]
- Saimnieciskās darbības kontekstā nozīmīgi varētu būt jautājumi par telpu vai pat attiecīgās teritorijas piemērotību konkrētajam saimnieciskās darbības veidam (piemēram, būtisku personu traucējumu var radīt tieši vairāku izklaides vietu kopums vienā teritorijā), dažādiem darbības nosacījumiem (piemēram, darba laiks, izmantojamā aparātūra, citu tuvumā esošo saimnieciskās darbības vietu darbības laiks), kā arī citi apstākļi.
- Tādējādi trokšņu kontroles regulējums var būt ārkārtīgi daudzveidīgs, skart dažādas jomas (piem., būvniecības, vides vai komercdarbības regulējums) un ietvert arī atšķirīgus piespiedu līdzekļus, kā to apliecina citu valstu prakse. Efektīvu, samērīgu un atturošu mehānismu nav iespējams izveidot, vienkārši paredzot jaunu administratīvās atbildības regulējumu (vai grozot jau esošo). Konkrētajā gadījumā nepieciešams saskaņot dažādas aizsargājamās tiesiskās intereses un attiecīgo nozaru ministriju sadarbības rezultātā izveidot atbilstošu regulējumu. Piespiedu mehānisms savukārt ir tikai pakārtots jautājums.”

05.01.2023. RD DKKN vēstule EM

- *Atsevišķi vērsāmieš pie Ekonomikas ministrijas par viņu kompetencē esošajiem jautājumiem – komercdarbības regulējums, būvnormatīvi.*
- “[..] Izvērtējot pašvaldībām piešķirto kompetenci ielu tirdzniecības jomā, Pašvaldība apsver iespēju saistošajos noteikumos, kas noteic ielu tirdzniecības saskaņošanas kārtību, sabiedriskās kārtības nodrošināšanas nolūkā tostarp paredzēt liegumu izvietot un izmantot (lietot) ielu tirdzniecības sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanai vietās (vasaras kafejnīcās) skaņu pastiprinošas ierīces. [..]
- Pašvaldība rosina rast risinājumu valstiskā līmenī, izstrādājot izklaides iestāžu darbību reglamentējošu tiesību aktu, tostarp tā ietvaros definēt izklaides vietu (kā piemēram, bārs, klubs) terminus, kā arī paredzēt to izveidošanas un darbības noteikumus. Tāpat iespējams viens no risinājumiem varētu būt jau spēkā esošo būvnormatīvu pārskatīšana.”

26.01.2023. tikšanās ar Ķīpsalas un Centra apkaimes iedzīvotājiem Rātsnamā

- *Atgriezeniskā saite iedzīvotājiem par domes saziņu ar nozaru ministrijām un ministriju viedokļiem; kopā ar iedzīvotājiem identificējam dekodifikācijas rezultātā radušos “caurumu” normatīvajā regulējumā, dodot iespēju pašvaldībai savos saistošajos noteikumos noteikt juridisko personu atbildību par pārmērīgu trokšņošanu.*

RD DKKN lūgums VARAM rīkot klātienēs sarunu

16.02.2023. tikšanās ar iedzīvotāju pārstāvjiem Rātsnamā

- *Juridiska diskusija par iespēju noteikt juridisko personu atbildību saistošajos noteikumos. Vienošanās, ka RD vēlreiz vērsīsies pie VARAM un MP ar konkrētiem priekšlikumiem dažādu likumu grozījumiem, t.sk. saistošajiem noteikumiem kā opcijai.*

23.02.2023. tikšanās ar Ķīpsalas un Centra apkaimes iedzīvotājiem Rātsnamā

- *Diskusija ar Pilsētas attīstības departamenta dalību par prasībām telpām nakts izklaides vietām – skaidrojums, ka pašvaldībai nav iespēju šo nacionālo regulējumu grozīt, bet esam lūguši EM rīkoties (skat. augstāk).*

27.02.2023. EM atbildes vēstule

- *EM vēstule, kas apstiprināja, ka pašvaldība var ierobežot trokšņošanu ielu tirdzniecībā publiskajā ārtelpā – t.i. šādu pašvaldības regulējumu nozaru ministrijas atbalstīs un tas varēs stāties spēkā. Šobrīd top jauni ielu tirdzniecību regulējoši saistošie noteikumi.*
- “[..] Pirmšķietami nesaredzam problēmu, lai pašvaldība ierobežotu trokšņošanu publiskās vietās (publiskā ārtelpā) ielu tirdzniecībā, jo tiesiskā regulējuma ietvaros pašvaldība var noteikt tiesības saskaņot komercdarbības veikšanu vietās, kurās komercdarbības ietvaros tiek radīts troksnis. [..]

- Pamatojoties uz iepriekš minētajos normatīvajos aktos sniegto pilnvarojumu, pašvaldībām ir dota iespēja radīt tiesiskos instrumentus, lai ierobežotu tādas saimnieciskās aktivitātes, kas rada nevēlamus trokšņus publiskā vietā tās administratīvajā teritorijā. Līdz ar to var secināt, ka šajā gadījumā pašvaldība, izprotot ģenerālklauzulas “sabiedriskā kārtība” nozīmi un to attiecīgi piemērojot un tulkojot, var saistošajos noteikumos, kas noteic ielu tirdzniecības saskaņošanas kārtību, paredzēt liegumu izvietot un izmantot (lietot) skaņu pastiprinošas ierīces ielu tirdzniecības sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietās (vasaras kafejnīcās), tādējādi stiprinot uzraudzību un kontroli vietās, kur tā ir kritiska un nepieciešama, nevis ierobežojot uzņēmējdarbību visā Latvijas teritorijā.[..]
- Konkrēto problēmjauditājumu varētu aplūkot no skaņu izolācijas aspekta un risināt ar grozījumiem Latvijas būvnormatīvā LBN 016-15 “Būvakustika”. Šajā sakarā norādām, ka būvnormatīvos tiek noteiktas minimālās kādas jomas tehniskās prasības, lai nodrošinātu kādas sabiedrības intereses minimālo aizsardzības līmeni. Papildus būtu jāņem vērā, ka izmaiņas būvnormatīvos neuzlikts par pienākumu esošo izklaides vietu īpašniekiem uzreiz veikt attiecīgās izmaiņas šajā objektā. Tikai tad, kad kādu citu apstākļu dēļ tiks izņemts no objekta īpašnieka puses veikt būvdarbus konkrētajā objektā, attiecīgās prasības būs jāievēro. Tomēr, grozot būvnormatīva prasības, uzlabojumi būs vērojami tikai ilgtermiņā.
- Ņemot vērā iepriekš minēto, EM norāda, ka pirmšķietami nebūtu nepieciešamība izstrādāt jaunu normatīvo aktu, kas ierobežotu kādu konkrētu uzņēmējdarbības veidu, taču EM ir atvērta turpmākām diskusijām par šāda regulējuma nepieciešamību vai esošo normatīvo aktu grozīšanu, iesaistot arī sociālos partnerus, lai izstrādātu turpmākās rīcības problēmjauditājuma risināšanai.”

29.03.2023. RD klātienē tikšanās ar VARAM

- *Rīga piedāvāja četrus risinājumu virzienus, t.sk. juridisko personu atbildība par trokšņošanu likuma līmenī vai arī pašvaldības saistošajos noteikumos (kā solīts iedzīvotājiem, lai arī domes juristi tam iebilda) un EM kompetences jautājumi. VARAM apstiprināja, ka ir gatavi atbalstīt Rīgu un virzīt uz priekšu divus risinājumus – likuma grozījumus juridisko personu atbildībai un izklaides vietu telpu prasības/izklaides vietu definīcijas.*

04.04.2023. RD DKKN atkārtota vēstule MP

- “[..] Visbeidzot informējam, ka š.g. 29. martā tikšanās ietvaros ar VARAM pārstāvjiem, VARAM pauda gatavību tuvākajā laikā vērsties atbildīgajās ministrijās ar aicinājumu risināt iepriekš aprakstīto situāciju, veicot nepieciešamos grozījumus Administratīvo sodu likumā, kā arī izstrādāt normatīvo regulējumu izklaides vietu (naktsklubu) darbībai. Cerot uz iesaistīto ministriju aktīvu rīcību, pašvaldība pauž gatavību līdzdarboties normatīvo regulējumu izstrādes procesā, ja nepieciešams.”

06.04.2023. VARAM vēstule TM, EM; informācijai - RD

- “[..] Ņemot vērā jautājuma aktualitāti pašvaldībās (ministrijā ar jautājumu par izklaides vietu radīto troksni un tā novēršanas iespējām ar dažādu regularitāti vērsušās vairākas pašvaldības, ieskaitot Rīgas valstspilsētas pašvaldību, Dienvidkurzemes novada pašvaldību un Daugavpils valstspilsētas pašvaldību), ministrija lūdz Ekonomikas ministriju un Tieslietu ministriju iesaistīties un sniegt kopīgu viedokli par to, kā pastāvošā tiesiskā regulējuma ietvaros būtu risināma izklaižu vietu radītā trokšņa ierobežošana, kā arī izteikt viedokli par šajā vēstulē piedāvātajiem risinājumiem jauna normatīvā regulējuma izstrādē. Ņemot vērā, ka tuvojas vasara, kas ir laiks, kad izklaides vietu radītais troksnis rada vislielāko personu miera traucējumu, atbildi lūgums sniegt mēneša laikā no šīs vēstules saņemšanas.”

28.03.2023. Saeimas CSLK sēde, Grozījumi Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likumā, 2. lasījums

- *RPP lūdza skatīti priekšlikumus likuma grozījumiem, lai papildinātu publiska pasākuma atļaujas anulēšanas un neizniegšanas kritērijus, kā arī dotu policijai tiesības izņēmuma gadījumos publisku pasākumu pārtraukt. Šie priekšlikumi netika atbalstīti pasākumu rīkotāju pārstāvju iebildumu dēļ.*

03.04.2023. LPS rīkota saruna ar RPP, RD, VP un pasākumu rīkotāju pārstāvjiem

- *Diskusija par Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likuma grozījumu redakciju un būtību, lai tie būtu pieņemami visiem iesaistītajiem. Tika rasta vienošanās un tiks meklētas iespējas priekšlikumus iesniegt uz*

3. lasījumu.

Jauni RD saistošie noteikumi par ielu tirdzniecības kārtību

- *Noteikumi tiek izstrādāti un aptuveni pēc nedēļas tiks nodoti sabiedriskajai apspriešanai, paredzot tirdzniecības dalībnieka atbildību par skaņu pastiprinošu iekārtu vai mūzikas instrumentu izmantošanu sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietā, lai to radītais troksnis netraucētu apkārtējo iedzīvotāju mieru.*

Linda Ozola – Rīgas domes priekšsēdētāja vietniece, Drošības, kārtības un korupcijas novēršanas komitejas vadītāja

<https://www.riga.lv/lv/situacija-ar-troksnu-regulejumu-riga>